Obilniny

Seznam rostlin:

- čirok dvoubarevný
- ječmen obecný (*Hordeum vulgare*)
- kukuřice setá (*Zea mays*)
- oves setý (*Avena sativa*)
- pšenice setá (*Triticum aestivum*)
- žito seté (*Secale cereale*)

Copyright © 2017
Autorské fotografie
Všechna práva vyhrazena

Obilniny

Čirok dvoubarevný

Obilniny

Obilniny

Obilniny

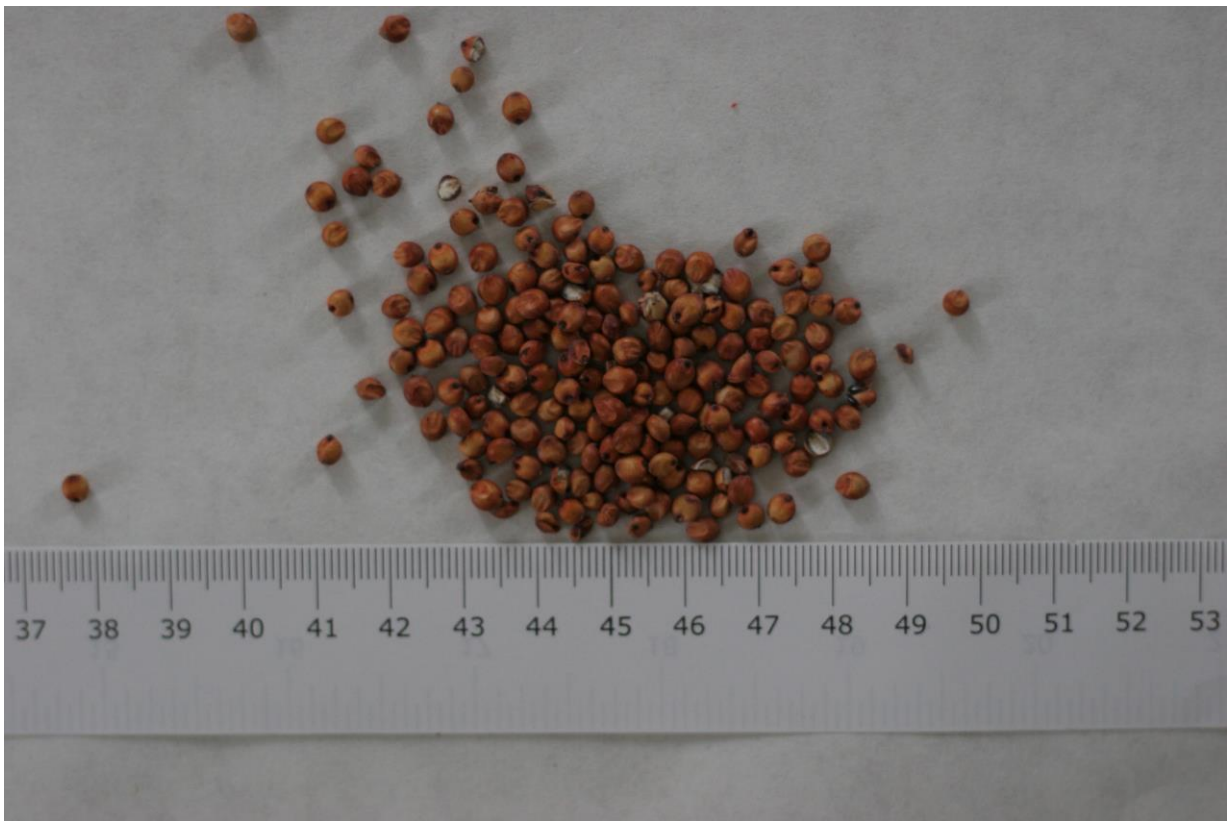

Čirok dvoubarevný

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: lipnicov**ité**

Popis rostliny: Největší uplatnění má v jihoevropských státech. Čirok súdánský, cukrový a zrnový patří do skupiny krmných čiroků. Na pícninářské využití se v ČR pěstuje nejvíce čirok súdánský, následuje čirok cukrový a nejmenší výměru vykazuje čirok zrnový. Využívají se na zelené krmení nebo na výrobu siláže (1).

Statná jednoletá, vzácněji i vytrvalá tráva. Stébla jsou přímá v uzlinách chlupatá nebo lysá (2). Listy jsou mimo súdánskou trávu širší, s různými odstíny zelené barvy, na líci pokryté voskovým povlakem, okraje listů jsou zvlněné. Květenství čiroku je lata s jednokvětými klásky (1). Lata je proměnlivá, hustá nebo řídká, válcovitá až kuželovitá, až 60 cm dlouhá, větve jsou tuhé, vzpřímené nebo rozkladité a nesou hroznovitě uspořádaných 2 – 6 párů jednokvětých klásků. Obilky jsou elipsoidní až téměř kulovité, asi 4 mm dlouhé, obvykle světlé, nahé nebo zčásti plucháté (2).

Ječmen obecný (*Hordeum vulgare*)

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Ječmen obecný (*Hordeum vulgare*)

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: lipnicov**ité**

Popis rostliny: Ječmen obecný má jarní i ozimou formu. Díky vysoké rychlosti fotosyntézy je schopen vytvořit velké přírůstky biomasy. Výhodou ozimého ječmene je ve srovnání s ostatními krmnými obilninami pomalejší stárnutí a ranost. Jarní forma ječmene má s ohledem na velmi nízkou produkci malý význam. Jarní i ozimá forma je využívána v luskovinoobilních směskách nebo na GPS (3).

Kořenový systém je mělčí. Listy úzké, krátké, světlezelené, pravotočivé. Jazýček je nízký, límečkovitý, krátký, obepíná stéblo z poloviny. Ouška jsou mohutně vyvinutá, klešťovitě objímají stéblo, překrývají se. Květenstvím je klas. Obilky jsou dlouze osinaté (3).

Kukuřice setá (*Zea mays*)

Obilniny

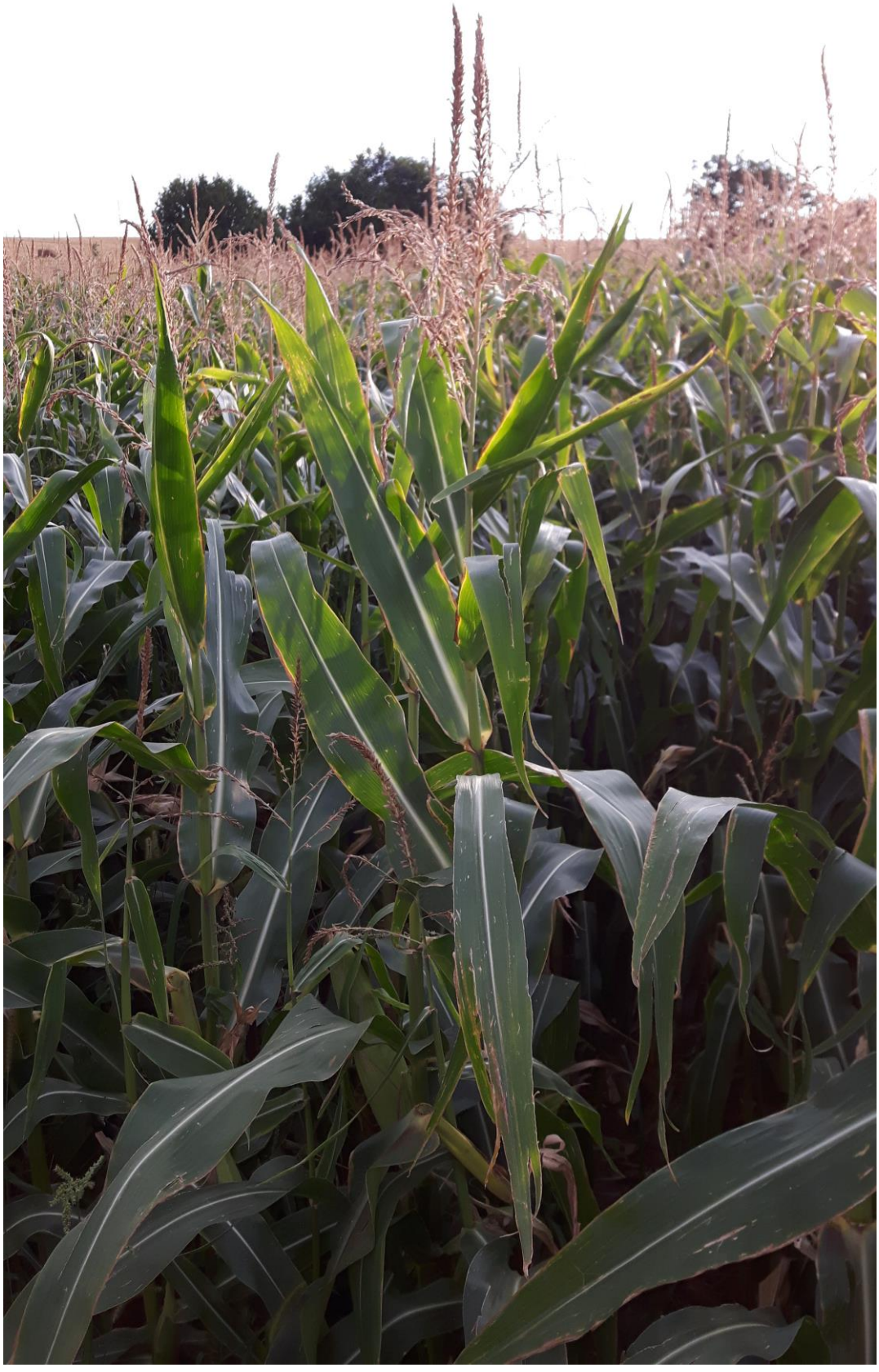

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Kukuřice setá (*Zea mays*)

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: lipnicov**ité**

Popis rostliny: Pěstuje se výhradně v kultuře, zplaňuje v oblasti polí, silnic a železničních tratí. Jedná se o ceněnou obilninu, ze které se vyrábí mouka, kaše, také škrob, cukr, olej a některé pochutiny (popcorn, lupínky apod.). Používá se i jako krmivo (4). Je možné ji využít na zelené krmení nebo pro výrobu konzervovaných krmiv (5). V kultuře je řada odrůd, včetně kukuřice geneticky modifikované. Jedná se o plodinu s největší světovou produkcí (4).

Kukuřice setá je jednoletá rostlina, která může být přes 2,5 m vysoká (5). Stonek je přímý, jednoduchý. Listy jsou podlouhle kopinaté, čepel plochá, širší než 4 cm, jazýček je uťatý, 3 – 5 mm dlouhý. Květenství jsou jednodomá, samičí jsou ve válcovitých palicích v úžlabí dolních a prostředních listů, až do doby zralosti jsou obalené pochvami, samčí květy jsou ve vrcholové latě v lichoklasech. Vykvétá od července do října. Plodem je neokoralá obilka (4), která je bez rýhy, tvar a charakter endospermu závisí na poddruhu (5).

Oves setý (*Avena sativa*)

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Oves setý (*Avena sativa*)

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: lipnicov**ité**

Popis rostliny: Oves setý je historicky nejmladší kulturní obilnina. Je jarního charakteru a má velmi rychlý růst a vývoj. Oves setý je vhodný pro zelené krmení, seno, výrobu horkovzdušných úsušků, siláže, GPS. V luskovinoobilních směskách plní podpůrnou funkci. Využívá se jako krycí plodina pro víceleté pícniny (6).

Oves setý má dobře vyvinutou kořenovou soustavu. Stéblo jsou pevné, méně poléhavé, dosahující výšky 1,2 – 1,4 m a jsou bohatě olistěné. Hmotnostní podíl listů je v období sloupkování až 80 %. V průběhu dalšího vývoje klesá hmotnostní podíl listů až na 20 %. Listy jsou široké, dlouhé, modrozelené, levotočivé. Jazýček je vysoký, trojúhelníkovitý se zoubkovaným okrajem. Ouška chybí. Květenstvím je lata. Obilky jsou pluchaté (6).

Pšenice setá (*Triticum aestivum*)

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Pšenice setá (*Triticum aestivum*)

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: lipnicov**ité**

Popis rostliny: Pšenice setá je jedna ze tří nejvýznamnějších obilovin s největší osevní plochou. Pšenice je základem výživy v evropské kultuře (7) a komponentou luskovinoobilních směsek. Porosty pšenice je možné využít taky pro výrobu GPS (8). Sláma je všeobecně použitelná pro své izolační vlastnosti, méně jako hnojivo (7).

Jedná se o ozimou jednoletou plodinu dosahující výšky 40 – 120 cm (7). Kořenový systém je slaběji vyvinutý (8). Stébla jsou dutá, přímá tenkostěnná (7). List široký, krátký, světle modrozelené barvy. Jazýček je středně vysoký, límečkovitý, uprostřed zaoblený. Ouška jsou vyvinutá, obrvená a úzká. Květenstvím je klas (8) dlouhý 4 – 18 cm s nelámavým vřetenem. Klas je čtyřhranný, zploštělý, klásky jsou jednotlivě na uzlinách vřetene, jsou zploštělé, květů je 3 - 6. Plevy jsou vejčité nebo podlouhlé, jen nahoře kýlnaté, pluchy jsou osinaté (vousky), častěji však bezosinné (paličnatky). Plodem je nahá objemná obilka (7).

Žito seté (*Secale cereale*)

Obilniny

Obilniny

Obilniny

Žito seté (*Secale cereale*)

Systematické zařazení:

Třída: jednoděložné

Čeleď: lipnicov**ité**

Popis rostliny: Žito seté je velmi mladá kulturní plodina. Pícninářský význam žita poklesl. Žito rychle stárne (snižování stravitelnosti a zvyšování obsahu vlákniny). Na druhou stranu je výhodou jeho ranost a schopnost dobrého přezimování. Žito je možné využít na horkovzdušné úsušky nebo zelené krmení (ozimé směsi s brukvovitými pícninami) (9).

Výška rostlin je 1,5 – 1,8 m. Žito má dobře vyvinutý kořenový systém. Listy jsou užší, dlouhé, tmavomodrozelené, v rané vývojové fázi zbarveny anthokyany. Jazýček je nízký, vroubkovaný, límečkovitý, téměř obepíná stéblo. Ouška jsou zakrnělá (hrbolky). Květenstvím je klas. Obilky jsou nahé (9).

Použité zdroje literatury:

(1) SKLÁDANKA Jiří [online, cit. 3.11.2017]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picniny/sklady.php?odkaz=cirok.html

(2) GRULICH Vít [online, cit. 2.11.2017]. Dostupné z: http://botany.cz/cs/sorghum-bicolor/

(3) SKLÁDANKA Jiří [online, cit. 3.11.2017]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picniny/sklady.php?odkaz=jecmen.html

(4) HOSKOVEC Ladislav [online, cit. 2.11.2017]. Dostupné z: http://botany.cz/cs/zea-mays/

(5) SKLÁDANKA Jiří [online, cit. 3.11.2017]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picniny/sklady.php?odkaz=kukurice.html

(6) SKLÁDANKA Jiří [online, cit. 3.11.2017]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picniny/sklady.php?odkaz=kukurice.html

(7) CIBULKA Radim [online, cit. 2.11.2017]. Dostupné z: http://botany.cz/cs/triticum-aestivum/

(8) SKLÁDANKA Jiří [online, cit. 3.11.2017]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picniny/sklady.php?odkaz=psenice.html

(9) SKLÁDANKA Jiří [online, cit. 3.11.2017]. Dostupné z: http://web2.mendelu.cz/af_222_multitext/picniny/sklady.php?odkaz=zito.html